KUTILSTVÍ

DIY

PETR GIBAS A KOL. 2020

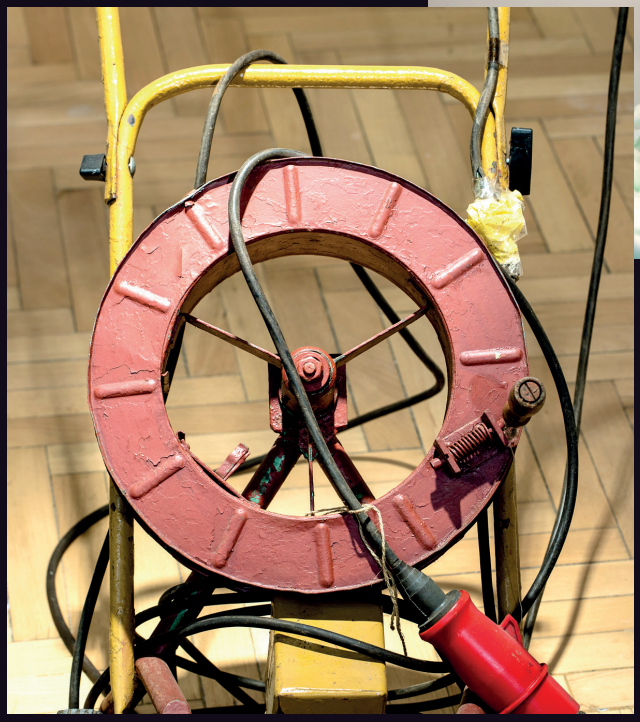

Sociologický ústav
Akademie věd ČR

Kutilství jako svépomocná tvorba nejběžnějších praktických, nejrůznějších dekorativních i neobvyklých specializovaných předmětů představuje nedílnou součást moderní společnosti. Když se pozorně rozhlédneme, nalezneme stopy kutilství všude kolem nás, v domácnostech, na zahradách i ve veřejném prostoru. Kutilství má mnoho podob a patří do něj nejrůznější manuální výrobní činnosti, které mohou z řady důvodů vykonávat v různých situacích různí lidé s různou mírou znalostí a zkušeností. Co nejrůznější kutilské aktivity spojuje, je rozměr svépomoci, kdy vlastními silami a prostředky bez cizí, zejména oficiální účasti a pomoci něco opravujeme, předěláváme a především tvoříme. Zároveň tak konáme nezištně. Pro kutilství totiž není primárním cílem zisk.

Při bližším pohledu je jasné, že představa „klasického" českého kutilství plně nepostihuje šíři a bohatost současné svépomocné tvorby. A pravděpodobně ani nikdy nepostihovala, třeba i kvůli velkému důrazu na kutilství jako spíše, či dokonce výhradně mužskou záležitost. Nebo třeba proto, že kutilství je běžně chápáno jako něco výsostně českého, ačkoli se mu věnují lidé v celém rozvinutém světě. Navíc se s pádem socialismu ve východní části Evropy a s globálním rozvojem konzumní společnosti pozdního kapitalismu kutilství i představy s ním spojené výrazně proměňují. Ze zahraničí k nám čím dál silněji pronikají inspirace i myšlenky spojené s hnutím DIY (Do-It-Yourself, tedy doslova „udělej si sám"), jež je na jedné straně neseno myšlenkou udržitelnosti a snahou vymanit se z područí globálního trhu a s ním spojeného konzumerismu, na straně druhé je ale také samotným trhem využíváno a jeho principy se stávají součástí další fáze rozvoje konzumní společnosti.

Publikace, kterou držíte v rukou, má za cíl stručně představit současnou podobu kutilství jako svépomocné tvorby. Vznikla na základě dvou výstav zaměřených na fenomén kutilství: *Kutilství dnes: současná podoba svépomocné tvorby*, která proběhla v Retromuzeu Cheb na přelomu let 2019 a 2020 a *Kutilství: Od „udělej si sám" k DIY*, která byla připravena pro Národopisné muzeum Národního muzea v roce 2020. Obě tyto výstavy představily a postihly historickou i současnou šíři svépomocné tvorby a zejména její vývoj v posledních desetiletích, spojený s politickými, ekonomickými a společenskými proměnami. Zároveň tato publikace zachycuje ze své podstaty pomíjivá výstavní řešení a umožňuje alespoň částečně nahlédnout do expozic obou výstav, prohlédnout a projít si je i poté, co skončily a byly rozebrány. S tím, jak se jim podařilo kutilství představit a zachytit, co o kutilství prozradily a jak k podchycení kutilství jako nesmírně bohatého fenoménu přistoupily, vás seznámí následující stránky.

STRUČNĚ K HISTORII KUTĚNÍ

I když běžně máme tendenci chápat kutilství jako něco svébytně českého, a navíc úzce spojeného zejména s obdobím tzv. normalizace, kutilství se nejpozději od počátku 20. století rozvíjí po celém světě v důsledku industrializace a jejích společenských dopadů, jako je nárůst volného času a jeho přísné oddělení od práce i postupné zrovnoprávňování žen s muži. Nejpozději v meziválečném období se objevuje obraz muže kutila, který se věnuje úpravám a opravám domu, jeho vybavení a okolí. V době sílící emancipace žen umožnilo kutilství mužům dále zastávat roli živitele i výrobce a přitom si uchovat určitou kontrolu nad domácností a péčí o rodinu, která byla do té doby výsadou žen, jež stále více přebíraly role na pracovním trhu i ve veřejném životě původně vyhrazené mužům. Zároveň vznikl i trh s nástroji, materiály a znalostmi pro domácí kutilství, jenž se následně bouřlivě rozvíjí v poválečném období, a to nejen v Americe, ale i v Evropě, zejména v západním Německu. Nejpozději od konce 60. let se navíc svépomocná tvorba (DIY, Do-It-Yourself, tedy doslova „udělej si sám“) stala součástí širokého proudu hnutí reagujících na stále globálnější konzumní kapitalismus a s ním spojené prohlubování společenských nerovností.

V socialistické části Evropy, tedy i u nás, se kutilství rozvíjí jako podporovaná činnost, jež je součástí mnohostranného, pro obyvatele i společnost prospěšného trávení volného času, umožněného mimo jiné i zavedením pětidenního pracovního týdne v roce 1968. Kutilství tedy nepředstavovalo pouhou reakci na nedostatek zboží či služeb, ačkoli i to – zejména v období normalizace – hrálo významnou roli, ale bylo v konkrétních formách podporováno státem z ideologických důvodů jako příhodná forma seberozvoje občanů, která měla vhodně kombinovat manuální aktivity s kulturním vyžitím i vzděláváním a v důsledku vést k rozvoji harmonické společnosti.

Kutilství zahrnuje i svépomocnou tvorbu dekorativních předmětů. V období státního socialismu, se kterým kutilství běžně spojujeme, byly velmi oblíbené dekorace z kovu, drátu, dřeva a dalších materiálů, stejně jako drhané ozdoby nejrůznějších vzorů, typů a velikostí, které nechyběly snad v žádné domácnosti. Vystavenou panenku vyrobila paní na mateřské dovolené v 70. letech podle vzoru z časopisu a doplnila ji panáčkem a bubákem podle vlastního návrhu. Od té doby sloužili jako ozdoba schodiště rodinného domu až do renovace před několika lety, kdy byli uschováni na půdě.

BRAUN

Svépomocná výroba se týká i vysoce specializovaných předmětů, jako jsou třeba hvězdářské dalekohledy. Postavit dalekohled vyžaduje řadu dílčích činností podmíněných technickými schopnostmi a dovednostmi – vybroušení kusu skla do tvaru parabolického zrcadla, jeho postříbření, výrobu samotného dalekohledu s jemnou mechanikou zaostřování i pohyblivé montáže, na kterou se dalekohled při pozorování oblohy upíná. Vystavený přístroj je jen torzo, které čeká na dokončení. Jeho zhotovení před necelými 20 lety dosvědčuje mimo jiné i to, že vysoce specializovanému kutilství se lidé věnují i v dobách ekonomického blahobytu a že nejde o jev typický jen pro období státního socialismu.

Podoba kutilství je v průběhu 20. a na počátku 21. století podmíněna politickými, ekonomickými a společenskými proměnami. Jedním z důsledků takové proměny je i to, že dnes v Praze, ale i v dalších městech můžeme narazit na svépomocné, tzv. sdílené dílny založené na šetrném přístupu k věcem. Takové dílny nabízejí prostory i nástroje, které lidem umožňují tvořit, ale i opravovat a znovu využívat věci, které by jinak museli vyhodit. Může se tak jednat například o šicí dílny, dílny na opravu nábytku, kol, výrobu elektroniky a jiné. Zároveň se objevují i nejrůznější komunitní i na zisk a inovace orientované „maker“ a „hacker spaces“, využívající způsoby myšlení a řešení problémů, které jsou kutilství, DIY a svépomocné tvorbě vlastní – totiž schopnost znovu využít dostupný materiál k tvorbě i k řešení nenadálých problémů.

KUTILSTVÍ A DIY DNES

Kutilství se samozřejmě proměňuje. Zároveň ale nikdy neodpovídalo zjednodušující, obecně sdílené představě a zahrnovalo nejrůznější, často specializované a v poslední době čím dál technologicky pokročilejší činnosti a postupy. S probíhající proměnou globálního kapitalismu se zároveň kutilství a kutilské myšlení, schopnost využívat, co je po ruce, jako způsob přístupu k problémům a k jejich řešení, stává atraktivní i pro tržně orientované aktéry. Kutilové nepředstavují jen možné diváky *Receptáře*, čtenáře *Udělej si sám* a zákazníky hobbymarketů, ale i možné tvůrce a nositele inovací. A tak se s nimi, nebo přinejmenším s kutilským myšlením, můžeme setkat na tzv. „maker fair“ a v „maker“ či „hacker spaces“ a nejrůznějších „labech“. Stejně tak ale můžeme na kutilství narazit ve sdílených dílnách, dětských kroužcích a nejrůznějších prostorách alternativních životních stylů a politické i umělecké subverze a setkáme se s ním i ve veřejném prostoru. V protikladu k představě, že kutilství je specificky český normalizační fenomén, který s pádem socialismu postupně vymizí, se ukazuje, že i 21. století může být kromě jiného také stoletím kutilství.

V běžné představě je kutilství spojené s obdobím socialismu, dobou nedostatečné dostupnosti a kvality zboží. Kutil, nebo kutilka, v této představě podomácku z dostupných materiálů a zbytků vyrábí to, co právě potřebuje. Příkladem je i cirkulárka kombinovaná s hoblovkou, kterou vyrobil pan Václav z Holých Vrchů před více než padesáti lety. Inspiroval se návodem z časopisu *Udělej si sám*, ale postup si lehce poupravil dle vlastních potřeb a možností. Motor pochází ze staré řezačky na seno. Měl jej schovaný pro případ, že by se mohl někdy hodit.

Pro kutilství za socialismu i po jeho pádu je charakteristický určitý způsob tvůrčího myšlení, který je možné uplatnit při nejrůznějších aktivitách včetně takových, které si s kutilstvím běžně nespojujeme. Kutit znamená dokázat využít existující schopnosti a dovednosti spolu s tím, co je zrovna po ruce, k výrobě či obecněji k řešení problémů a výzev, které se před kutily a kutilkami objevují. 3D tiskárna z hackerspacu Brmlab je charakteristickým příkladem kutilství. Jde o původní vývojový prototyp, který ukazuje, jak vypadal běžný stroj v počátcích 3D tisku. Celá konstrukce představuje sadu kompromisů, protože je vyrobená z toho, co bylo k dispozici.

Kutilství zahrnuje i nekomerčním tvorbu nástrojových předmětů. V období socialismu se kutilství bral spíše jako hobby, velmi oblíbené bylo opravování, dodělávání a dalších nutných úprav jako drobných nedostatků v bytě, tzv. nedostatečný standard bydlení. Vyrábělo se nezbytný kvůli Juhu. Kutilství se nacházelo dovnitř bytu vyrůstá vzorů na nacházejí dovnitř bytu vyrůstá podle Kapitolu v bytě. Od 60. doby mezi bulíkem dobra schodišťovém. Od 60. doby mezi bulíkem grief nikoliv kitu, kdy byli schodech na podlaze.
DIY also includes the self-led creation of decorative objects. In the period of state socialism, DIY was mostly associated with DIY, dot. repairs made of metal, commonly used and common were repairs made of metal, commonly used and common were repairs made of metal, as were many wood repairs of various patterns. Wood, as were many wood repairs of various patterns. Wood, as were many wood repairs of various patterns. Wood, as were many wood repairs of various patterns. Wood, as were many wood repairs of various patterns. Wood, as were many wood repairs of various patterns. Wood, as were many wood repairs of various patterns. Wood, as were many wood repairs of various patterns. Wood, as were many wood repairs of various patterns. Wood, as were many wood repairs of
Kutilství představuje manuální výrobní aktivitu prováděnou vlastníkem. V běžné produkční rovnováze s obdobím socialismu je kutilství dodatečnou aktivitou, která, dobře nedostatečné, to, co právě potřebuje, z dostupných materiálů a stavěl vyrábí z hadrového, kamenného. Příkladem je i vynálezce a stavitel pan Václav Z. z Kutlíře kombinovaně vyrobil podvozek ten, ale podle vlastní zvyšuje pevnost dle. Z computer. Lidé, kteří, ale podle vlastní zvyšuje pevnost dle. Z computer. potřeb a dobrovolí. Motor pochází pevnost dle. Z computer. Měl jej schopný pro přípravě, že by se mohl nikoliv na nano.
DIY is self-led manual production activity. The common notion is that DIY is associated with the period of socialism, DIY of insufficient standards, that is, what is needed in the home, this concept, the subsidiary and quality of products. Although the term DIY is a Czech-American term, it is also used by foreign and very frequently available. An unknown inventor and designer by hand made some things, for example, a frame made of hardwood. Wood, from hard wood with a pleasant smell, this is the material required by the more than fifty-year-old Mr. Václav Z. from Kutlíř, who combined the chassis, for example, the was propulsion, although he only needed to add a motor. The engine belongs to its his own needs and potential the outdoor, he made it from an old lawn mower. The engine is from an old lawn come in handy one day.

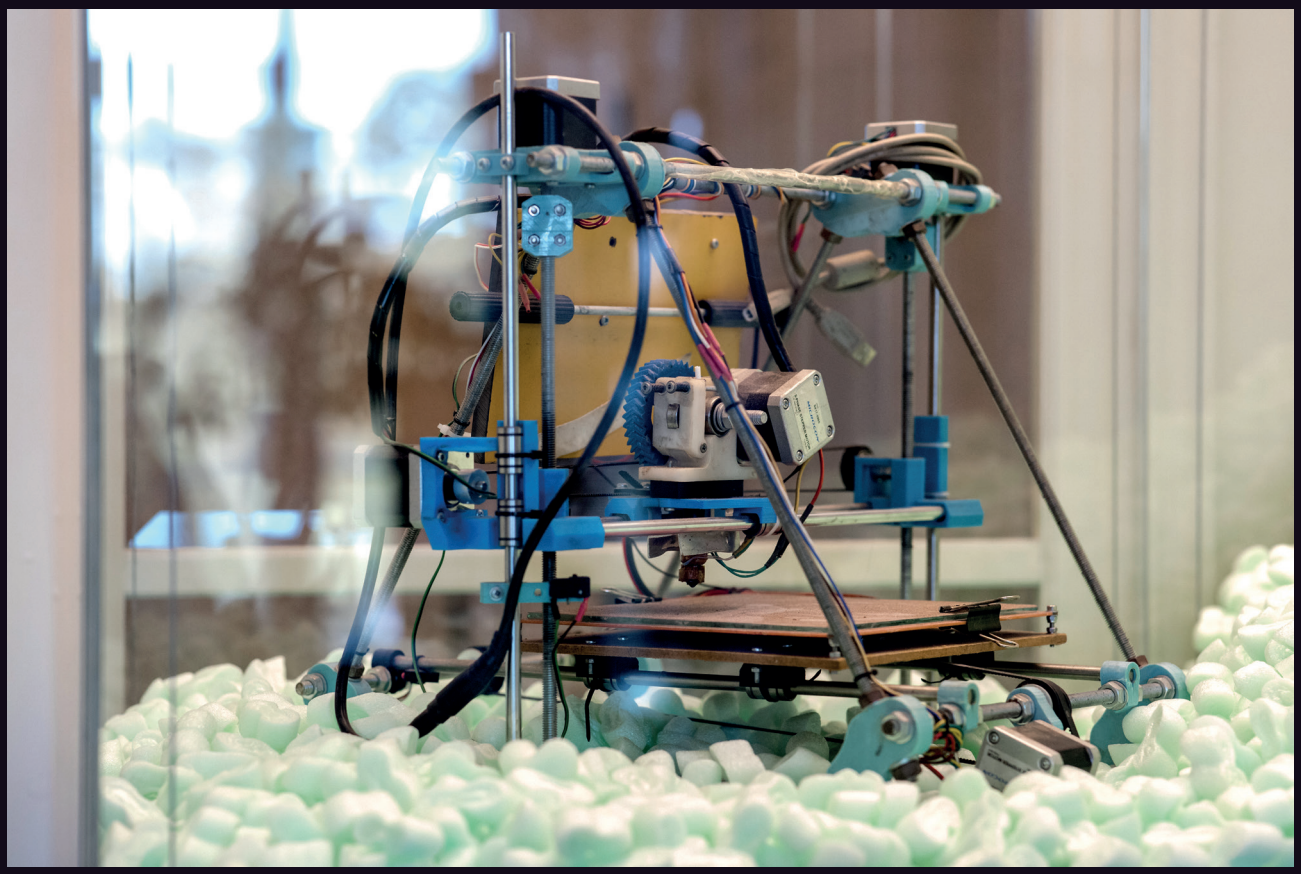

DEVĚT ROZMĚRŮ SVÉPOMOCNÉ TVORBY

Současná kutilská praxe, jak jsme ji v rámci výzkumu při přípravě výstav měli možnost nahlédnout, je utvářená na základě historické zkušenosti a paměti i jednotlivých zkušeností a představ lidí, kteří kutí. Při bližším pohledu je možné identifikovat devět ohledů současného kutilství – morálku, zdraví, tvořivost, nutnost, inspiraci, schopnosti, prostory, postupy a materiály – rozměrů, které se protínají a jejichž prolnutí určuje, jak současné kutilství vypadá, jak mu kutilky a kutilové rozumí, jak jej prožívají a co vlastně vytvářejí, kdy, kde, z čeho a proč.

MORÁLKA

Kromě samotného utváření věcí člověk prostřednictvím kutilské činnosti ustavuje a vyjadřuje i svůj vztah k okolnímu světu, který je založen na určité morálce. Tvorba je způsobem, jak se realizovat i morálně a dostát zvnitřněným hodnotám užitečnosti a smyslu, které mají často původ v rodinném prostředí. Součástí této morálky, a tedy i postoje ke kutilské tvorbě (a životu obecně), je mimo jiné i přesvědčení, že práce samotná představuje pozitivní hodnotu. „*Práce šlechtí.*“

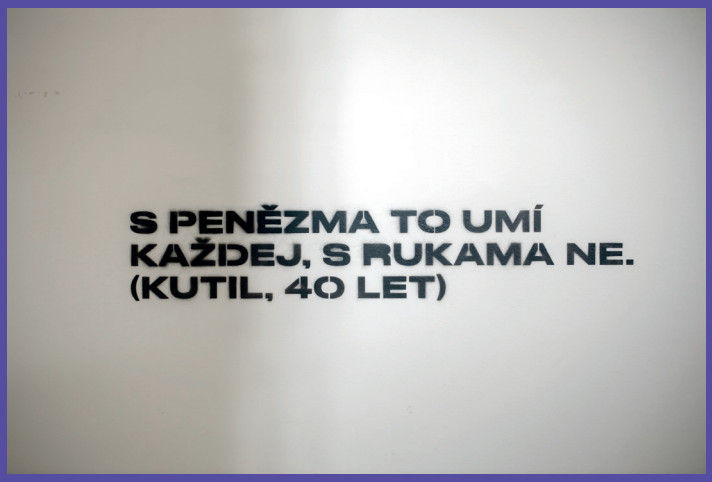

ZDRAVÍ

Kutilství jako činorodá aktivita je důležité i pro zdraví, pomáhá ustavit a udržet duševní a fyzickou pohodu. Pro řadu lidí je kutilská, svépomocná tvorba útočištěm, kde se člověk může oprostit od okolního světa, stáhnout se do sebe, načerpat energii a odpočinout si prostřednictvím činnosti a práce, kterou má zcela ve svých rukou a která jej baví.

TVOŘIVOST

Kutilství jako produktivní, tvořivá činnost představuje jeden ze způsobů seberealizace a zejména nasměrování vlastní tvořivé energie určitým konkrétním směrem. Jako výraz i naplnění těžko vyjádřitelného, ale přesto silného nutkání k tvoření přináší kutilství tvůrcům a tvůrkyním často radost a hluboké uspokojení.

NUTNOST

Před rokem 1989 vedla nedostupnost spotřebního zboží či služeb nebo nespokojenost s jejich kvalitou či cenou ke kutilství z nutnosti. I když dnes ekonomická nutnost nehraje tak silnou roli jako dříve, stále je součástí motivace ke kutilské tvorbě i nespokojenost – s kvalitou nabízeného zboží a služeb, s jeho cenou, ale také s ekologickou stopou, která se se zbožím pojí, nebo v reakci na vykořisťování a nespravedlnost, jež je součástí jeho výroby. Pro řadu lidí včetně mladých rodin je zároveň i dnes z důvodu finanční situace svépomoc často jedinou možností, jak si danou věc pořídit.

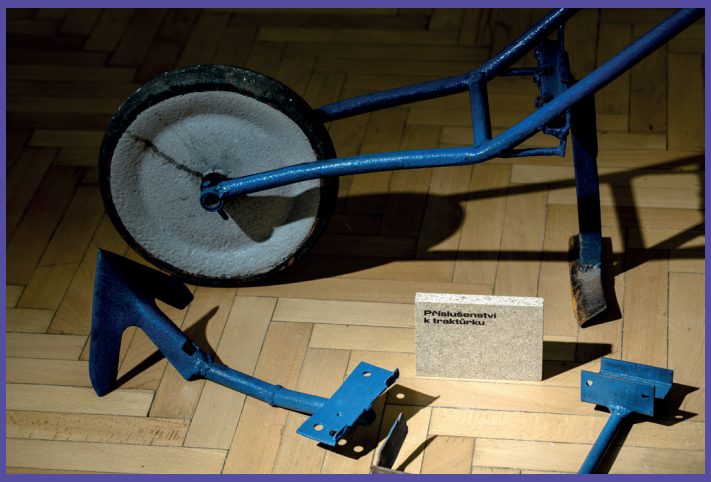

INSPIRACE

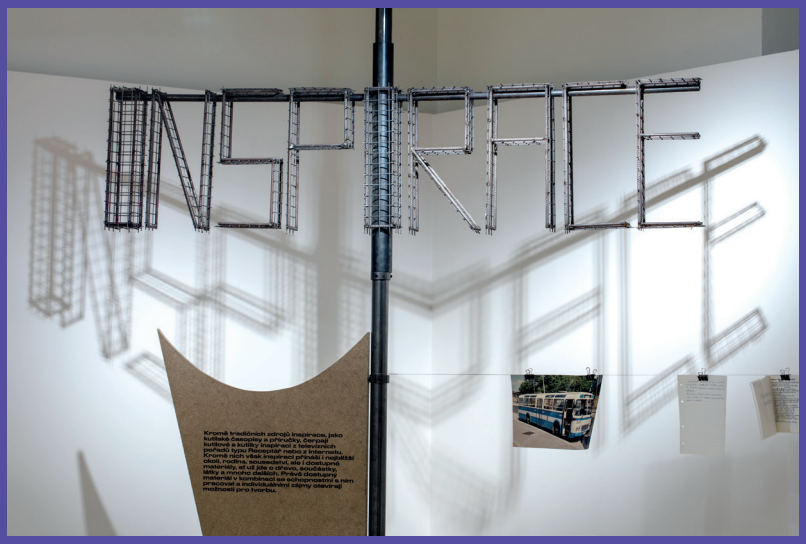

Kromě tradičních zdrojů inspirace, jako jsou kutilské časopisy a příručky, čerpají kutilové a kutilky inspiraci z televizních pořadů typu Receptář nebo z internetu. Kromě nich však inspiraci přináší i nejbližší okolí, rodina, sousedství, ale i dostupné materiály, ať už jde o dřevo, součástky, látky a mnoho dalších. Právě dostupný materiál v kombinaci se schopnostmi s ním pracovat a individuálními zájmy otevírají možnosti pro tvorbu.

SCHOPNOSTI

Společným jmenovatelem kutilství jako tvůrčí činnosti je schopnost vyrábět a tvořit. Proč někteří lidé kutí a jiné by to v životě ani nenapadlo? Jde o schopnost naučenou, přejatou z rodiny a okolí, nebo je nutkání kutit vrozené a člověk to prostě „musí mít v sobě“?

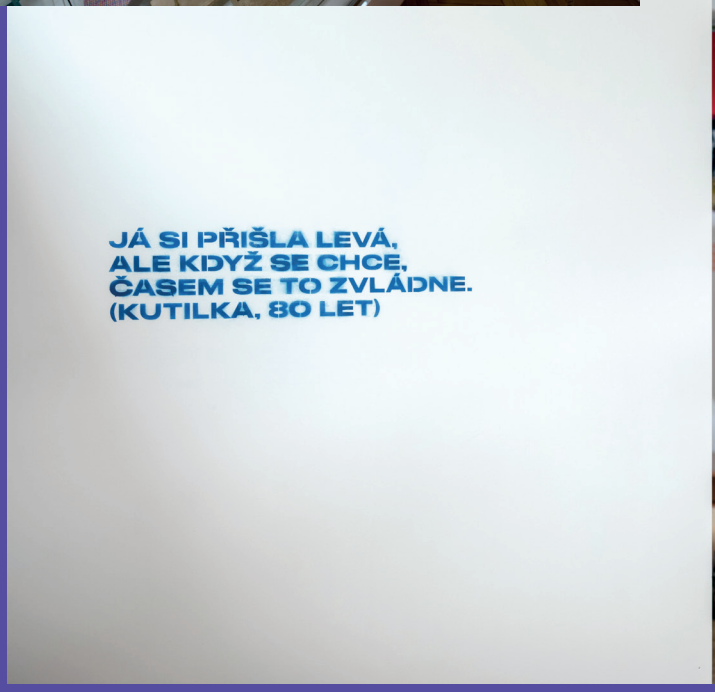

POSTUPY

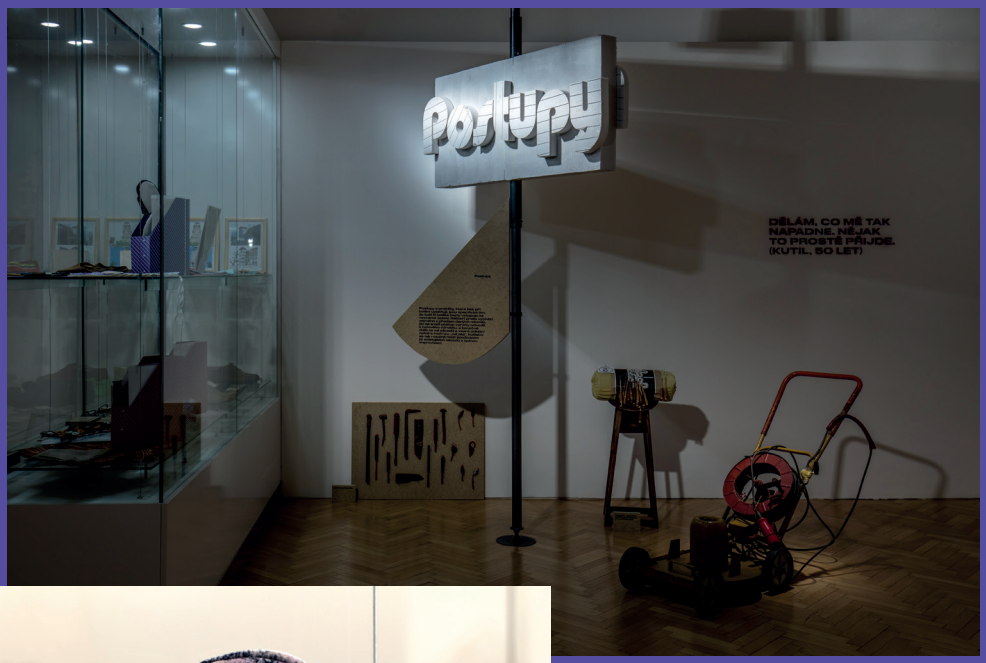

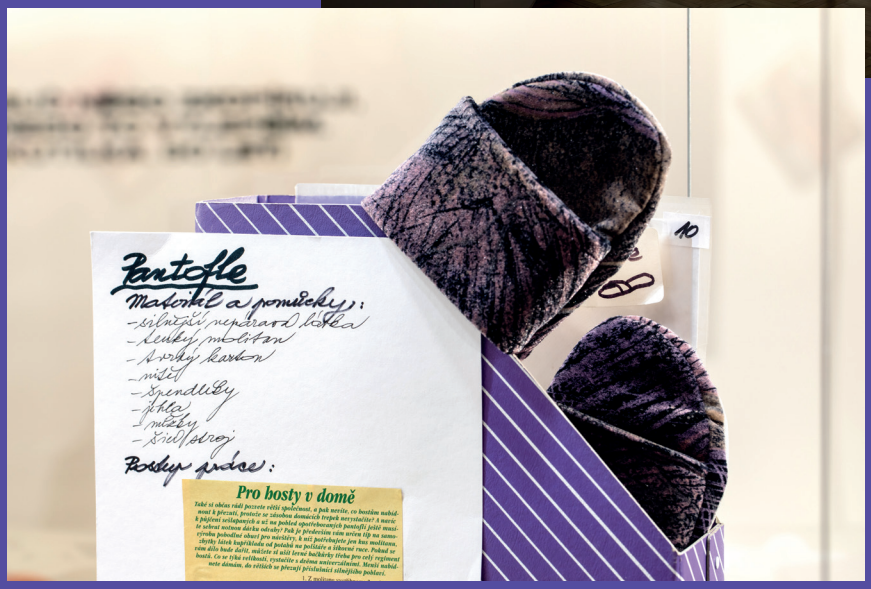

Postupy a praktiky, které lidé při kutění uplatňují, jsou specifické tím, že kutil či kutilka často vstupuje na neznámé území. Někteří proto vychází zejména z předem daných návodů, jiní se snaží postup výroby odvodit z hotového výrobku, a konečně další se od návodů a vzorů odklání úplně a tvoří tzv. „od oka“. Kutilství se tak rozpíná mezi používáním již existujících návodů a úplnou improvizací.

PROSTORY

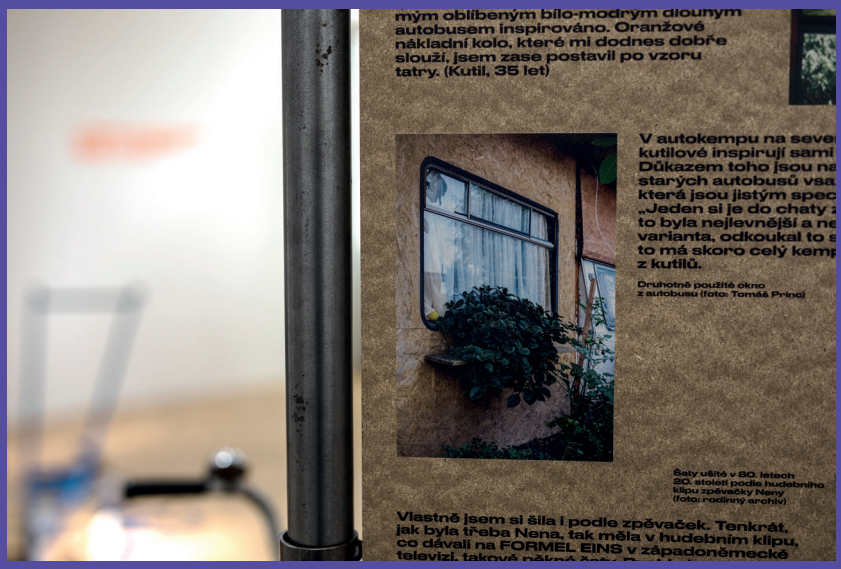

Kutilství vyžaduje, ale také dotváří a utváří svébytné prostory. Nejde jen o místa, kde se kutí, ať už je to dílna, zahrádka nebo nějaký improvizovaný dočasný prostor třeba v bytě nebo na verandě. Kutilství zasahuje nejen tam, kde se kutilské výrobky vyrábějí a tvoří, ale také tam, kde se používají, sdílejí a darují a kde se dávají na odiv.

MATERIÁLY

Materiály
Materiály a nakládání
s nimi jsou alfou
a omegou kutilské
práce. Kutilové a kutilky
většinou používají
věci „z druhé ruky",
často nalezené či

Materiály a nakládání s nimi jsou alfou a omegou kutilské práce. Součástí kutilské domácnosti je zásoba nejrůznějších nástrojů a materiálů, která je vždy při ruce. Jedna z kompetencí zásadních pro kutilství je i znalost, kde kýžené materiály získat. Kutilové a kutilky také často používají věci „z druhé ruky“, nalezené či získané po známých, bazarech a podobně. Použití recyklovaných materiálů, mnohdy původně určených k jiným účelům, přináší radost a k nákupům nového se mnozí staví přímo s nechutí. Pro některé je však recyklace nezbytná z finančních důvodů. Přitom zároveň ale samozřejmě existuje i ohromný trh s potřebami a materiály pro kutily.

DIY
SUBKULTURNÍ A SUBVERZIVNÍ

DIY jakožto svépomocná tvorba je neoddělitelnou součástí řady subkultur, napojených například na hudební styly, kde funguje jako způsob, jak vyjadřovat i nacházet alternativní, od běžných společenských norem se odlišující životní styl. Jedním z nejviditelnějších subkulturních projevů DIY je tvorba tzv. zinů – svépomocně vyráběných a distribuovaných periodik často se svébytnou estetikou. Ať již jako součást ustavených subkultur, nebo obecnějších hnutí a myšlenkových proudů slouží DIY jako vyjádření a praktikování politického názoru kritického vůči normám většinové společnosti a jako takové představuje nástroj i praxi subverze – snahy zpochybňovat, narušovat a výhledově i proměňovat ustavené normy a s nimi spojené struktury ekonomické a politické moci, jež jsou vyjádřením převládajícího společenského řádu, často chápaného jako nespravedlivý a škodlivý. DIY tak mimo jiné zpochybňuje nevyhnutelnost kultury konzumu a globálního tržního kapitalismu.

Přestože se rozhodně nejedná o hlavní atribut, rysem některých subkultur je i užívání marihuany. Také tam má své místo svépomoc, jak ukazuje Jakub, který si sám vyrobil bong, dýmku ke kouření marihuany: „Chtěl jsem vyzkoušet bong. V tý době shopy nejely jako teď, když něco objednáš a máš to do druhýho dne. Přemýšlel jsem, jak si to sám vyrobím s tím, co mám. Do PET lahve jsem propálil malou dírku, tou prostrčil prázdný tělo propisky, nahoru jsem přidělal ořech a zatáhl gafou. Jediná nevýhoda byla, že ořech nebyl snímatelnej. Udělal jsem ještě jednu malou dírku, kterou se reguloval podtlak, aby to správně táhlo.“

Fanzin Šot vznikl v roce 1988 a jeho autor v něm zpřístupnil v té době nedostupné informace o hudebních skupinách a tvůrcích ze Západu. Po roce 1989 se zaměřil na hardcore punkovou scénu, jejímž důležitým principem je DIY, svépomocné vydávání a distribuce časopisů, hudebních nahrávek na kazetách, nášivek, placek a dalších předmětů. Fanziny jako Šot představují médium komunikace v rámci subkulturních komunit, které se snaží žít a rozvíjet své aktivity mimo komerční vydavatelství a obecně „mainstreamovou“ společnost.

Bong - dýmka určená ke kouření marihuany
Bong pipe designed for smoking marijuana

eat
shit

DUŠEVNÍ
HROB

KUTILSTVÍ A DIY V DOBĚ PANDEMIE

V rámci pandemie COVID-19 se zejména v reakci na nařízený společenský odstup objevila celá řada svépomocných řešení. Počáteční nedostatek ochranných pomůcek včetně vybavení pro zdravotnická zařízení vedl k uplatnění řady schopností a dovedností od manuálních a řemeslných při svépomocné výrobě roušek na úrovni jednotlivců i skupin přes sociální při sdílení postupů výroby, návodů, příkladů řešení, samotných vyrobených pomůcek či prostředků a částí k jejich výrobě, ale i při aktivizaci solidarity a pomoci až po technické znalosti při navrhování nových řešení. Kutilství a DIY ve smyslu svépomocné tvorby tak můžeme vidět v jednotlivých svépomocně vyrobených rouškách, štítech a respirátorech, ale také v tom, jak lidé, skupiny i celé týmy přistoupili k řešení nedostatku a nastalých problémů v nenadálé situaci prostřednictvím využití již existujících schopností a dovedností, materiálů, vybavení i technologií tvůrčím způsobem.

Nedostatek respirátorů, ochranných pomůcek a zdravotnického materiálu zejména v počátcích pandemie vyvolal okamžitou reakci vědců ve výzkumném sektoru. Krom tvůrčího využití existujících výrobních metod (3D tisk, vstřikování plastů, řezání laserem) pro výrobu štítů, respirátorů, ochranných masek a filtrů se objevily i návody na svépomocnou výrobu, jako ten od docenta Vojtěcha Petráčka, rektora ČVUT. Jednoduchý návod, jak si vyrobit ochrannou masku s použitím materiálu, který každý najde doma, se okamžitě stal jedním ze symbolů boje proti pandemii. K výrobě stačí prázdná PET lahev o objemu dvou litrů, těsnění na okna, gumička a papírové ručníky místo filtru.

Na začátku března 2020 založil Martin facebookovou skupinu „Roušky pro Mladoboleslavsko“, sdružující dobrovolníky pomáhající s výrobou a distribucí roušek. Během pár dní měla skupina 800 členů. Společně s Kristinou, Janou a dalšími aktivními členy vytvořili bez jakékoliv předchozí zkušenosti funkční dobrovolnickou síť, která za tři měsíce ušila a předala 13 935 roušek nemocnicím, domovům seniorů, dětským domovům, městské policii a dalším.

Svépomocné ušité roušky
Self-made face masks

KUTILSTVÍ: DROBNÁ MOZAIKA SVÉPOMOCNÉ TVORBY

Petr Gibas, Hana Daňková, Tereza Hodúlová, Karolína Pauknerová

Výstava představila současnou podobu svépomocné tvorby, a to na základě výzkumu, který probíhal mezi roky 2018 a 2019 v severozápadních Čechách, zejména na Chebsku a v okolí. Zaměřila se na devět klíčových ohledů současného kutilství – morálku, zdraví, tvořivost, nutnost, inspiraci, schopnosti, prostory, postupy a materiály. Jednotlivé vystavené předměty – samotné kutilské výrobky, drobné kutilské příběhy doprovozené fotografiemi, výroky kutilek a kutilů, ale i kutilské příručky, časopisy a návody – byly rozděleny tak, aby jednotlivé ohledy současného kutilství ilustrovaly, avšak aby zároveň neznemožňovaly návštěvníkům nacházet vlastní propojení a souvislosti.
24. 10. 2019 – 19. 4. 2020, Retromuzeum Cheb

Výstavní řešení: Pavel Sterec
Grafické práce: Tereza Hejmová
Sochařské práce: Jan Bražina, Adam Hejduk

KUTILSTVÍ: OD „UDĚLEJ SI SÁM“ K DIY

Petr Gibas, Tereza Hodúlová

Výstava *Kutilství: Od „udělej si sám“ k DIY* měla za cíl postihnout historickou i současnou šíři svépomocné tvorby a zejména její proměnu. Nejprve proto v úvodu výstava kontrastovala současnou podobu DIY s představou „klasického“ českého kutilství, jak jej známe třeba z časopisu Udělej/urob si sám, který sloužil v období tzv. normalizace jako jeden z hlavních kutilských inspiračních zdrojů a který v obměněné podobě vychází dodnes. Pak se již výstava věnovala způsobům, jak se kutilství a DIY propisují do (polo)veřejného prostoru, a představila nejrůznější podoby současného kutilství včetně subverzivních a subkulturních podob DIY i kooptace svépomocné tvorby trhem. Část byla věnována i různým podobám kutilství v době pandemie.
25. 9. 2020 – 17. 1. 2021, Národopisné muzeum Národního muzea

Spoluautorství: Karolína Pauknerová, Karel Šima a Blanka Nyklová
Kurátor: Jan Pohůnek
Výstavní řešení: Pavel Sterec
Grafické práce: Tereza Hejmová
3D modelování: Michaela Werunská, PrůšaLab makerspace
3D tisk: PrůšaLab makerspace

Vybrané zdroje

Alda, Kristyna. 2020. Getting away? How state-run media in late-socialist Czechoslovakia helped to subtly control potentially dangerous everyday practices among cottage owners. *Studia Ethnologica Pragensia* 1/2020: 21–36.

Gibas, Petr a kol. 2019. *Kutilství: drobná mozaika svépomocné tvorby*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.

Gibas, Petr a kol. 2020. *Kutilství: od „udělej si sám" po DIY*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.

Gibas, Petr a Karel Šima. 2020. Kutilství mezi státním socialismem a globálním kapitalismem. Nové perspektivy zkoumání svépomoci a prozumu. *Studia Ethnologica Pragensia* 1/2020: 9–20.

Hodúlová, Tereza. 2020. Czech (Post)Socialist DIY-material Culture as Vernacular Art: Inscribed Narratives and Their Urban Materialisation. *Studia Ethnologica Pragensia* 1/2020: 37–57.

Hoření Samec, Tomáš, Ivana Balgová a Barbora Vacková. 2020. Svépomocné bydlení v době pozdního státního socialismu: responsibilizace, ideologie a beton. *Studia Ethnologica Pragensia* 1/2020: 58–77.

http://kutilstvi.soc.cas.cz

Kutilství... DIY
Petr Gibas, Tereza Hodúlová, Blanka Nyklová, Karolína Pauknerová, Karel Šima
Copyright © 2020
Vydal: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., Jilská 1, 110 00 Praha 1
ISBN 978-80-7330-374-8 (print)
ISBN 978-80-7330-375-5 (online)

Grafika: Tereza Hejmová
Fotografie: Tomáš Princ
Jazyková korektura: Kristýna Přibylová
Tisk: MARTEN, spol. s r. o., Českobrodská 876/48, 190 00 Praha 9

Tato publikace vznikla na základě výstav podpořených prostřednictvím projektu NAKI II *Kutilství a jeho význam pro českou národní a kulturní identitu: současný stav, socio-kulturní a historicko-politické souvislosti, typologie a využití potenciálu pro místní rozvoj* financovaného Ministerstvem kultury ČR (č. projektu DG18P02OVV022).

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons BY-NC-ND 4.0
Licenční podmínky navštivte na adrese creativecommons.org

NĚCO VZNIKÁ JEN DÍKY
PÍLI A TRPĚLIVOSTI.
(KUTIL, 70 LET)
Portupy

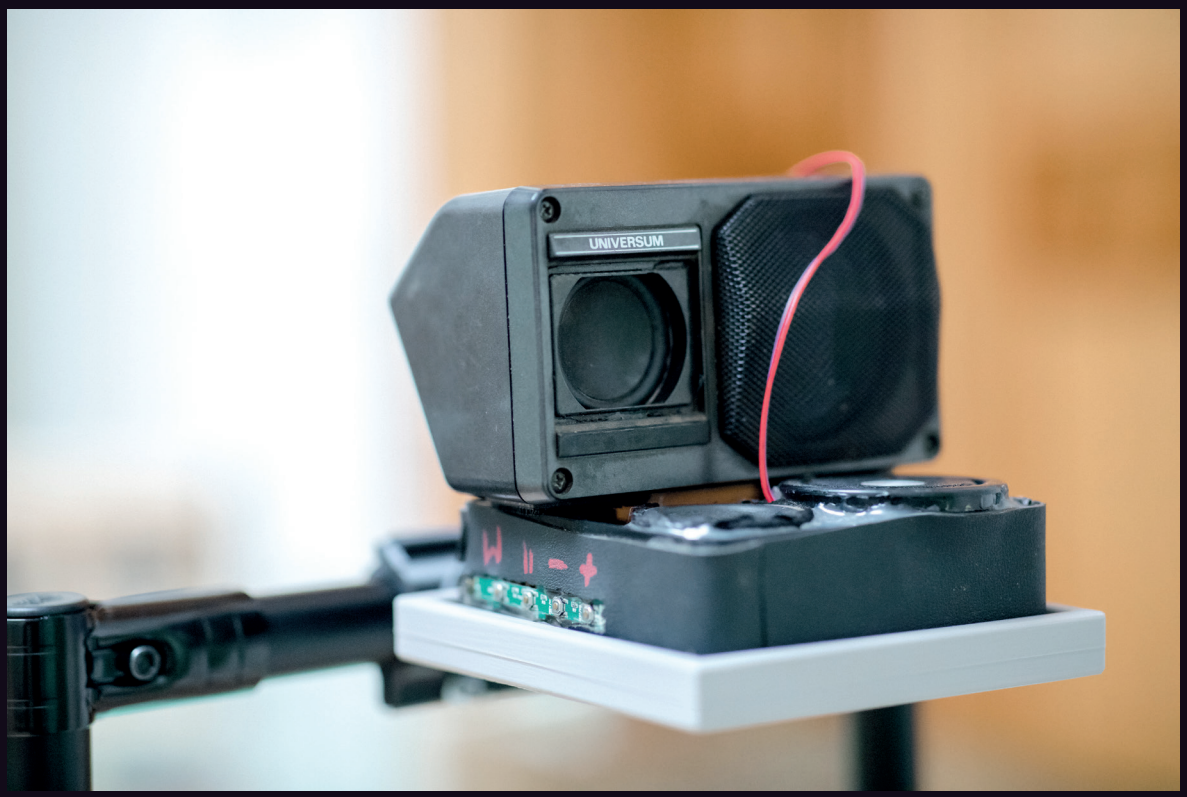
UNIVERSUM